

Dirk Bracke verplaatst de lezer in *Als olifanten vechten* naar Oeganda, een Afrikaans land dat gebukt gaat onder een wrede burgeroorlog. Die burgeroorlog wordt niet alleen door volwassenen, maar vooral ook door heel wat jonge mensen, de zogenaamde 'kindsoldaten', gevoerd. Wie die kindsoldaten zijn en in welke erbarmelijke omstandigheden ze proberen te overleven, beschrijft journaliste Els de Temmerman in een aangrijpend voorwoord dat aan het verhaal voorafgaat. De toon is meteen gezet, want Els vindt er geen doekjes om en dat doet Bracke evenmin.

"Waar de olifanten vechten, wordt het gras platgetrapt"

Dirk Bracke beschrijft op een confronterende en niets ontziende manier de lotgevallen van Isaac, een jongen van 15 die op brutale wijze uit zijn dorp wordt ontvoerd om mee te vechten in het rebellenleger van Kony. Daar sluit Isaac vriendschap met Richard die wegliep uit een vluchtelingenkamp en zich in het leger ontpopt tot een meedogenloos soldaat. Richard kickt op het soldatenleven, maar Isaac gruwet ervan, al komt hij gauw tot het beseft dat moet doden om in leven te blijven. Dat beseft ook Monica, een meisje dat uit een kostschool werd ontvoerd en nu als de derde vrouw van Scar, de leider van hun groep, de ene vernedering na de andere te verduren krijgt. Isaac en Monica zijn verliefd op elkaar, maar ze doen er alles aan om hun gevoelens niet te laten blijken. Toch heeft Scar hen in de gaten en uit wraak laat hij Monica die ondertussen een kind van hem ver-

wacht op een weerzinwekkende manier besnijden. Isaac en Monica besluiten om samen tijdens een gevecht te vluchten vóór Scar helemaal beesten van hen heeft gemaakt. Monica en Isaac slagen in hun onderneming en na enkele bange uren bereiken ze een vluchtelingenkamp van Unicef. Daar beseffen ze pas aan welke gruwelen ze zijn ontsnapt...

Voor Dirk Bracke is oorlog geen computerspelletje, maar één grote gruwel. Dat is ook de reden waarom hij van dit verhaal zo'n hard boek heeft gemaakt (al moet er meteen worden bij verteld dat de eerste versie nog gruwelijker en afschrikwekkender was). Bracke had zijn verhaal ook elders kunnen localiseren, in Sri Lanka bijvoorbeeld, in Liberia, in Irak of in Jemen. Overall worden kinderen in de oorlog misbruikt. Of, zoals een Swahili-sprekwoord het zegt: "Waar de olifanten vechten, wordt het gras platgetrapt".

Met zijn verhaal dompelt Bracke de lezer onder in het niet-westerse denken. Daarbij heeft de auteur vooral aandacht voor de manier waarop de kindsoldaten erin worden geluist. Ze denken immers dat Kony een profeet is en Scar een tovenaer en dat wie in hem gelooft onkwetsbaar is. Het is alleen Monica die aan dat geloof twijfelt en zich door God in de steek gelaten voelt. Het beeld van de kinderen die zingend en klappend ten strijde trekken, klaar om te doden en om te verminken, blijft bij. Dat het verhaal zo inleefbaar is, heeft vooral ook te maken met de knappe portrettering van de personages die er een rol in spelen. Allemaal worden ze op hun beurt door de oorlog verminkt, niet alleen lichamelijk én men-

taal. Isaac wordt zelfs zozeer door het oorlogsgeweld meegesleurd dat hij doet wat hij zelf verachtelijk vindt: hij verkracht een meisje. Op het einde van het boek zit Isaac, die overigens in een landmijn trapt en zo een been verliest, psychisch aan de grond vanwege de vele doden, onder wie zijn eigen broer en zus, die hij op zijn geweten heeft. Gelukkig biedt Monica op dat moment troost. Een vertederende slotscène. De spanningsboog die Bracke in de relatie tussen Isaac en Monica van bij het begin wist uit te bouwen, bereikt hier haar hoogtepunt. Monica en Isaac mochten immers voorheen hun gevoelens voor elkaar niet tonen, want anders wachtte hen hetzelfde lot als het verliefde paartje dat bij het begin van het verhaal door Isaac moest worden doodgeknuppeld.

Met dit verhaal heeft Bracke als geëngageerd schrijver een hoogtepunt in zijn carrière bereikt. *Als de olifanten vechten* is een indringend, aangrijpend en adembenemend boek geworden, een goed onderbouwd docudrama dat van bij het begin tot op het eind weet te boeien en nog lang blijft nazinderen. Een verhaal ook dat meer dan alleen een jeugdig lezerspubliek kan beroeren. Een verhaal zonder grenzen...

[Sofie de Jonckheere]

Dirk Bracke : *Als de olifanten vechten*
 Davidsfonds/Infodok Leuven, 2002, 226 p., € 14,75, ISBN 90-5908-028-9. kindsoldaten / burgeroorlog ; oeganda. 12+

Als de olifanten vechten

Bracke, Dirk

Zeer realistisch en aangrijpend geschreven boek over het leven van kindsoldaten in Oeganda...

Bij het lezen van dit boek zul je je als lezer realiseren wat een zegen het is dat wij in Nederland wonen en dat kinderen in Nederland opgroeien zonder de angst van oorlog en geweld. Maar ook zul je je als lezer van dit boek realiseren wat een vloek het is dat de naam van Jezus of God gebruikt wordt om mensen tot geweld aan te zetten. De auteur Dirk Bracke beschrijft in het boek "Als de olifanten vechten" het gruwelijke verhaal van de kindsoldaten in Oeganda. Isaac is met zijn broertje en zusje aan het spelen in hun dorp, als het dorp bezoek krijgt van het leger van de rebellen (de Lord Resistance Army oftewel het Weerstandsleger van de Heer). Isaac wordt tegen zijn wil meegenomen door de rebellen en wordt vervolgens samen met anderen hardhandig opgeleid tot soldaat, tot keiharde gevechtsmachines die alle gevoelens moeten leren te verdringen. En dat alles omdat God het zo zou willen.

Omdat Scar, de commandant van Isaac, bang is dat Isaac zal vluchten, bedenkt Scar een gruwelijk plan waardoor voor Isaac de weg terug naar huis voor altijd afgesloten zal zijn. Scar neemt zijn soldaten mee naar Isaac's dorp en daar moet Isaac voor het oog van zijn ouders, zijn eigen broertje en zusje vermoorden. De kinderen en jongeren uit het rebellenleger groeien op met moord, geweld en verkrachtingen. Bij confrontaties met het regeringsleger worden de kinderen het slagveld opgestuurd, vaak alleen maar beschermd met wat olie op hun lichaam. Geloof in God en in deze wonderolie, klap in je handen, zing en je zult elke kogel overleven.: „**Het soldaatje keek achterom. 'Zij klaptten ook in hun handen, ze zongen ook en toch zijn ze dood.' 'Omdat ze niet meer geloofden', zei Richard hard...**”

Na een plundertocht wordt Monica meegenomen naar het rebellenkamp. Zij en Isaac worden verliefd, maar mogen dit nooit laten blijken op straffe van de dood. Tijdens een treffen tussen de rebellen en het regeringsleger weten Isaac en Monica te vluchten en worden opgevangen door het Rode Kruis. Isaac moet zien te leven met het trauma dat hij bij zich draagt; steeds weer droomt hij over zijn ouders, en over zijn broertje en zusje. Monica echter, ziet weer mogelijkheden om te leven.

"Als de olifanten vechten" is een uitermate realistisch en confronterend geschreven verhaal, eigenlijk een must voor iedere jongere. Ondanks de vele gruwelijkheden die beschreven worden in dit boek, is er toch plaats voor warmte, hoop, menselijkheid en liefde.

Dauidsfonds/Infodok ISBN 90 5908 028 9

€ 14,75 226 blz. *Zeer realistisch en aangrijpend geschreven boek over het leven van kindsoldaten in Oeganda...*

WIN

Als de olifanten vechten

«Ik heb veel gezocht terwijl ik *Als de olifanten vechten* van Dirk Bracke las», zegt Anke (16). «Omdat het harde boek me raakt. Isaac is vijftien als de rebellen van het Lord Resistance Army hem meenemen. De gewetensloze leider Scar maakt van hem een vechtmachine. Gelukkig brengt de liefde voor Monica wat licht in het bestaan van Isaac. Dit verhaal laat me niet los: hoe krijg je iemand zover dat hij zijn eigen familie vermoordt?»

MAKS! geeft vijf exemplaren van het boek weg. Stuur vóór 15 oktober een kaartje naar MAKS!/olifanten – Koning Albert II-laan 15 – 1210 Brussel of stuur een mail met 'olifanten' als onderwerp naar secretariaat@maks.be.

... ALS DE OLIFANTEN VECHTEN

Het tegendeel zou verbazen, ook in de jeugdliteratuur maakt het thema van de kindsoldaten opgang.

Een klassieker als "Kruistocht in spijkerbroek" van Thea Beckmann is inmiddels bijna dertig jaar op de markt. Recent in het voorjaar verscheen bij Davidsfonds/ Infodok "Als de olifanten vechten" (9059080289), 14.75 euro, van Dirk Bracke. De auteur vertelt het pakkende verhaal van kindsoldaten in Oeganda. Realistisch en confronterend schetst hij het harde leven van de jonge recruten. Toch blijft er in dit meedogenloze verhaal plaats voor warmte, hoop, menselijkheid en liefde.

Isaac is vijftien als hij door rebellen van het LRA (Lord Resistance Army) wordt meegenomen. Hun eenheid, die vooral uit kinderen en jongeren bestaat, moet onder de leiding van de brute commandant Scar Oeganda helpen veroveren op het regeringsleger. Isaac wordt er beste maatjes met Richard, die de honger en verstikkende ellende van een vluchtelingenkamp achterliet om zich bij de kindsoldaten van Scar aan te sluiten. De recruten worden opgeleid tot keiharde vechtmachines en leren vooral ook hun gevoelens te verdringen. Tijdens een van hun plundertochten ontvoeren ze de meisjes van een internaat. Isaac is meteen onder de indruk van de vastberadenheid van Monica. Maar hun liefde lijkt geen enkele kans te krijgen. Want elke vorm van emotie wordt door het LRA genadeloos afgestraft..

